

[...]

IRODALMUNK PÁRTOSSÁGÁNAK KÉRDÉSÉHEZ

A pártosság célkitűzéseinek háttérbe szorulása közvetlen formában, a művek *tartalmi* mozzanataiban is felfedezhető. Az a tény, hogy az elmúlt év csaknem valamennyi kritikái irányú írása az állam irányító szerepében, a párt centralisztikus tevékenységében, a tudatos szervező munkában, s az ideológiai harcban vélte felfedezni a hibákat, arra vall, hogy a kispolgári szemlélet az élet egész apró mozzanatainak ábrázolásakor is szembeállította az írókat a pártos törekvésekkel. Nem véletlen, hogy mindezzel párhuzamosan megjelent az anarchikus forradalmárság dicsőítése, vagy például az egyéni parasztgazdaság apoteózisa. De lényegében hasonló jelenséggel van dolgunk akkor is, ha az úgynevezett tematikai arányok problémáját vizsgáljuk meg. A politikai költészet visszaszorulása, a munkásosztály ábrázolásának csaknem teljes eltűnése szintén azt jelzi, hogy irodalmi életünkben túlságosan is elterjedt az a polgári nézet, amely szerint a párt politikája szempontjából fontos témák ábrázolását „irodalmon kívüli” követelmény sürgeti.

A pártosság gyengülését jelezte az allegorikus kifejezési formák elszaporodása. Egyre gyakrabban találkozhattunk olyan írásokkal, melyek igazi — s nem véletlenül „ellenzéki” — mondanivalójukat közvetett úton igyekeztek kifejezni. Már a megjelenési forma is jellemzi a „leplezett” mondanivaló lényegét: a szocialista építés korának becsületes írója mindenkor visszautasította az ilyen irodalom tartalmát is, „művészi” eszközeit is. A polgári ideológiák fertőző hatására vall, hogy akadtak olyanok, akik lehetségesnek, sőt *szükségszerűnek* tartották ezt a formát. Az egyik fiatal költő, **Eörsi István** ezek véleményét fejezte ki: „Van ugyanis ebben a módszerben valami egyénin túlnövő, szükségszerű elem. A szektáns társadalmi nézetek, . . . gyakran indirektségre kényszerítik a mondanivalójára kényes költőt . . .”

* * *

Mindebből látható, hogy a pártosság elve egyszerre fényt villant az irodalmi élet *valamennyi* lényeges mozzanatára — felfedve azok mély összefüggéseit. Így vezérfonala lehet annak a munkának is, melyet az irodalom nemzeti egységének kialakításáért, s a klasszikus örökség értékelésének kidolgozásáért végzünk. Ismét nem véletlen, hogy a kispolgári ideológiák e két területén is a pártosság célkitűzéseinek elfedésével siklatták tévútra a helyes törekvéseket. Így torzult el a nemzeti egység kialakításának programja például Erdei Sándor „Nézeteltérések — feladatok” című cikkében, aki az irodalom nemzeti egységének szilárdulását *pusztán* azon mérte le: megszólalt-e valaki a hallgató írók közül, napvilágot látott-e olyan író műve, aki eddig kívül rekedt az irodalmi életben. A pártosság elve nagy jelentőséget tulajdonít a proletariátus ideológiájához közeledő írók nevelésének és éppen, mert a kérdés bonyolultságának felismeréséből indul ki, a nevelő munka jellegének meghatározásakor nagy hangsúlyt ad a türe-